Година I | София, сѫбота 2 декември 1922 г. | Брой 192

Слово

ВСЕКИДНЕВНИК ЗА ПОЛИТИКА, СТОПАНСТВО И КУЛТУРЕН ЖИВОТ

Директор-основател: Ал. Греков. София, Бул. Пондуков 35

Броят 1 лев
Телефон на редакцията 1243 — Администрацията 1864

Директор: Н. Милев.

Абонамент само в предплата: За Бѫлгария, годишно—220 лв.; 6 м.—110 лв.; 3 м.—60 лв. За чужбина, годишно—400 лв.; 6 м.—300 лв.; 3 м. — 110 лв. Обявления: венчални или годежни — 50 лв.; за неприемане на имен ден—25 лв.; в хрониката на ред — по 10 лв.; малките обявления на дума — по 0,60 лв.; всички останали на кв. см., на 4 стр.—по 2 лв., а на 2 и 3 стр. — по 2·40 лв.

Заджржаните досега в V участѫк бивши министри бидоха закарани снощи в провинцията, неизвестно още в кой град.

Обществото иска да знае какви мотиви сѫ наложили тая мерка, която вместо да спомогне за очакваното от всички вѫтрешно успокояване, може да изостри повече политическите страсти.

наема на имоти на обществени учреждения.

На края камарата приема пак на пѫрво четене законопроектите за ликвидация с постановленията по нарушение на закона за гербовия сбор, в свржзка сѫс сделките на Деклозие и за признаване правата на индустриялна концесия за тѫкачество на К. Чеков в София.

Заседанието се вдигна в 6 и половина часа вечерта.

Финансови реформи в Австрия

Приетия от Националния сѫвет *„Закон за мерките, които сѫ необходими за заздравяването на дѫржавното и народно стопанство на републиката“*

Какво се пише и говори

Примера на Гѫрция

Грѫцки офицери, напуснали фронта, обявили се за революционери и народен сѫд, осѫдиха и застреляха министрите, които едни плебесцит, целия народ с болшинство по-големо дори и това на плебисцита от 19 ноември, повика на власт.

Ден, който е следил от близко развитието на грѫцкия процес, пише:

Тук ние се сблѫскваме с отговорностите на самия народ, който в избори, направени от Венизелос, дезавуира „сѫздателя на велика Гѫрция“, даде доверието си на екзекутираните министри, в ѫпреки техното германофилско минало

Какво беше някога

Спомени от Скопие

Това беше през 1898 година.

Всекога, когато си спомням за пѫрвите впечатления от Скопие, изпѫква пред мен един голям, красиво написан ъ.

Като се ровя в паметта си и се мѫча да си обясня защо така здраво се е напечатал в мозѫчните ми клетки ъ в *Скопие*, когато през пѫрвите ми дни там преживях други силни чувства от вѫзхищения и разочарования, сега си обяснявам това психично явление сѫс следните две обстоятелства.

Подир 3 месечно стоене в Скопие един опитен стар скопянец полушеговито, но доста внушително ми каза: по докторлукот учен си докторе, ама не толку во язикот — защото неможах изведнѫж да намеря подходящи думи за едно изражение с много ъ. От тези думи тогава аз се малко обидих, но повече се разочаровах от себе си. Той беше прав — действително аз бех слаб в езика си, защото никой от учителите ни в основното училище и в гимназията не беше ни разправил за значението на нашия ъ, нито пѫк после бех чел нещо за него. Другото обстоятелство беше следното. В един езиков диспут между мене и един ученик от сръбското училище в Скопие за б, ъ, я и ю, действително се убедих, че сѫм „слаб во язикот" и ако да не беше ни дошел на помощ поп Мисо от Тетово, победата щеше да спечели 13—15 годишното дете.

На другия ден след пристигането ми в Скопие заедно с секретаря на митрополията, покойния Стоян Божов, трябваше да ида да се представя на градския лекар, за да си легализирам положението, като лекар и да почна да практикувам медицината. На отиване от хотел Турати, който беше до гарата, до моста на Вардар ми обѫрнаха вниманието надписите на няколко дукяни — всички бяха надписани по сръбски. Питам Божова. Той ми разправи, че това сѫ неколцина преселници от Призрен, Дяково и Ипек, на които се плаща от сръбското консулство, за да дѫржат тия надписи. Сѫрбите дѫржат специален фирмописец. Като минем моста ще видим и бѫлгарски надписи. И действително от моста до Беледието (градския сѫвет) всички фирми бяха надписани по бѫлгарски; в тех най-красива и правилно написана буква беше ѣ. Имаше надписи правилни и по сѫдѫржание и по писане, но не беха малко и такива, в които ясно личеше, че и правила и смисѫл беха п о ж е р т в у в а н и за в полза на ѣ. Личеше, че писача се е с т а р а е л в фирмата да има колкото се може повече ѣ и го е писал и там кѫдето не му е местото. Например — *Обущарѣница, хлебарѣница, касапѣница* и т. н. До откриването на сръбско консулство в Скопие не е имало фирми-надписи по дюкяните. Когато сѫрбите докарали специален фирмописец, и не само предлагали даром красива написана на сръбски фирма, ами изплащали по 5 наполеона за да се закачи тя на дюкяна, бѫлгарите сѫщо почнали да правят фирми и за да се отличават, че не сѫ сѫрби, друго средство немало освен колкото е вѫзможно повече ѣ да натурят в своите фирми. И с ѣ в Скопие се гордееха. Почнах да практикувам, но беше опасно. В града имаше, освен мен 9 души лекари, 2 сѫрби, изпратени нарочно от сръбското правителство за пропаганда, 4 турци и 3 гѫрци. Освен градския лекар, който беше от Тиквешките помаци, и който се отнасяше с мен коректно и колегиално, всичките други ме преследваха и тѫрсеха удобен случай за да ме махнат от Скопие. Пуснаха слух, че сѫм бил офицер и дошел за комитаджилѫк. В града имаше три аптеки: градската, я дѫржеше един стар маджарин, грѫцката и сръбската беха уредени модерно, както Белградските. — Опасно беше да се работи, защото нашите беха разбрали, че некои „от колегите" ходил да чете моите рецепти по аптеките — и се кроило да подправят некоя рецепта и дадат отровна доза, за да ме осѫдят.

Сѫветваха ме да си отворя своя аптека и моите болни да получават лекарства само от нея. Това не можах да направя, защото беше противно на лекарската етика-предложих на черковно-училищното настоятелство да уреди аптека, каквато в Велес вече имаше и бедните бѫлгари получаваха безплатно лекове, но отказаха. Б а к а л с к и я е с н а ф в Скопие се реши да отвори народна аптека на чисто благотворителни начала — печалбите да отиват за церове на бедните. Когато се намери аптекар-арменец и всичко се приготви настоятелството на еснафа се сѫбра за да вземе последните решения по разходите. В това заседание присѫтствувах и аз и бех запитан какѫв надпис — фирма ще се тури на аптеката. Без много да му мисля им казах: ще турим надпис *аптека Здравье*. Всички зачудено ме изгледаха и в един глас ми вѫзразиха, че такѫв надпис те не приемат, защото и в двете думи нема Ъ. Без ъ, който чете ще помисли че е сръбска, каза един. Требва, доктора да измисли такѫв надпис, щото да има неколко Ъ и поне по един ь, ѫ и іѫ, та отдалече да се познава, че е бѫлгарска — каза друг. Помислих па им казах *Бѫлгарска аптека Живот*; но и от тоя надпис не останаха доволни. Обещах им да си помисля в кѫщи и заседанието се дигна. И в кѫщи не само не можах да измисля такѫв надпис в който да има много ѣ, ь, ѫ и іѫ, защото излизаше нещо смешно, карикатурно. Остана „Бѫлгарска аптека Животъ". След неколко дена, минавайки покрай дукяна на един стар, с големи заслуги по църковния вѫпрос скопянец, последния ме повика и след малѫк обикновен разговор ми каза: „На еснафот хич не се стори кейфот со надписот на аптеката, нема много ѣ. Право да ти кажа — учен си во докторлѫкот, ама слаб си во язикот".

•

Летото в Скопие е много горещо и прашно. От много работа бех изморен и се нуждаех от почивка. Отидох за 15 дена в Лешковски монастир, разположен в полите на Шар Планина, на 10 кил. от Тетово. На пѫрвия праздник дойдоха от Тетово — архиерейския наместник поп Мисо и трима пѫрвенци с жените си на гости у мене. Решихме да обедваме вѫн от оградата на монастиря в една ливада под големия орех. При тоя обед за прѫв пѫт се яви да прислужва едно момче на 13—15 години, което в говора си примесваше чисто сръбски думи. Питах игумена, — чие е това момче? Оказа се, че то беше от едно сѫседно село, ученик в сръбското училище в Скопие. След обеда, аз заприказвах с момчето и го упрекнах, че се учи при сѫрбите. То опнато почна да ми доказва че е по-добре в сръбското, защото ние македонците не сме били бѫлгари и нахално взе в. *Вѣсти*, който донесе Поп Мисо и го заехме, и почна да показва думи, които не се говорят в Тетовско и се залови за ъ, ѫ и іѫ.

Говореше доста логично за безполезността на ъ, който без да се произнася в края на думите е само един излишен баласт. Изобщо си спомвам, че доводите му против ъ беха почти сѫщите, каквито се приведоха и у нас сега от учените филолози за да се изхвѫрли ненужната буква ѣ. Аз почнах да вѫзражавам, като захванах от члена, казах нещо за глаголните форми, но за поп Миса моята защита се виде слаба, та ме прекѫсна и почна:

„Момче, ти не си още толко учен за да ги разбираш тия работи. И аз не сѫм много учен, но сѫм слушал що сѫ казвали стари хора. Основателя на тоя монастир Пейчинович е разправял, че в старите книги, що се пазели в монастирите било писано следното: Всичките славяни що сѫ живели около Карпатите, Дунав, Сава, Драва до Цариград и Пелопонес, говорили един много близѫк език

(Следва на II страница)

Св. Кирил и Методи написаха свещените книги на Македоно-българско наречие. Тоя език с книгите почна да се възприема и в Моравско и в Сръбско и всички почнаха да се побългаряват. Когато цар Симеон покори сръбско и хърватско, всички се изплашиха от българското първенство и за да не се побългарят чрез книгите и да бъдат един денж с български книжовен език, умни политици измислили да изхвърлят ъ, ь и ѣ от Писмото за да се различава от българското. Но сжщите причини папите от Рим направили да се изхвърли славянската азбука у чехословенците и хървати та преданието казва, че по политически причини сж изхвърлили ъ, ж и ѫ от сръбската писменност, а не защото било по-практично за да не се губи време, мастило и хартия, както те учат сръбските учители. И сега пак по политически причини, с помощта на турците, подкупват глупави като тебе българи от Македония, учат ги на сръбски за да кажат един ден, че тая страна е сръбска и да я завладеят и да бъдеме ние роби на сърбите. Ние трябва да си пазим ъ, ж и ѫ като очите, ако искаме да се освободим от турско робство и да не падне-ме в сръбско.

Поп Мисо беше снажен с внушителна физиономия, човек роден за първенец. Говореше важно и убедително. Последните му думи бяха изказани с такава интонация, че момчето се сепна и каза: „Може да е така, отче", и си отиде.

Д-р В. Руменов